

INFORMĀCIJA IEDZĪVOTĀJIEM
par rīcību iespējamās pārvades gāzesvada avārijas gadījumā
un veicamajiem aizsardzības pasākumiem

Cienījamie iedzīvotāji!

Īstenojot Latvijas Republikas Ministru kabineta 05.12.2006. noteikumu Nr.982 „Energētikas infrastruktūras objektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” prasības, akciju sabiedrība “Latvijas Gāze” sniedz informāciju par rīcību iespējamās pārvades gāzesvada avārijas gadījumā un veicamajiem aizsardzības pasākumiem.

VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA

Latvijas Gāze nodrošina dabasgāzes transportēšanu pa pārvades gāzesvadiem ar darba spiedienu vairāk par 1,6 megapaskāliem (MPa), kā arī pārvades gāzesvadu un to objektu tehnisko ekspluatāciju un attīstību.

DABASGĀZES BĪSTAMĪBAS RAKSTUROJUMS

Dabasgāze (pamatā - metāns 97%) ir bezkrāsainais dabīgs ķīmisks produkts, kas ir divas reizes vieglāks par gaisu. Klasificēts kā īpaši viegli uzliesmojošs (F+ R12) un sprādzienbīstams tikai slēgtās telpās noteiktā koncentrācijā ar gaisu (5-15 % no telpas tilpuma). Dabasgāze ir bez smaržas, bez garšas, bez krāsas. Dabasgāzes noplūdes savlaicīgai konstatēšanai pielieto speciālu, raksturīgi smakojošu vielu odorantu - etilmerkaptānu, kā rezultātā gāze iegūst specifisku smaržu. Gāzei odorants tiek pievienots gāzes regulēšanas stacijās, tas nozīmē, ka gāze tiek odorizēta tieši pirms gāzes padeves patērētājiem. Pārvades gāzesvadu sistēmās ar spiedienu vairāk par 1,6 MPa (16 Bar) dabasgāze ir neodorizēta.

Ietekme uz veselību Dabasgāze organismā var nokļūt caur elpošanas ceļiem. Netiek uzskatīts, ka paredzētajos lietošanas apstākļos produkts rada risku cilvēka veselībai.

Ietekme uz vidi Dabasgāzes galvenā sastāvdaļa ir metāns. Metāns ir viena no siltumnīcas efektu izraisošām gāzēm. Sakarā ar to, produkts klasificēts kā bīstams videi.

Ieelpošana Gāzei augstā koncentrācijā ir smacējoša iedarbība. Gāzes un gaisa maisījuma ar skābekļa saturu <18% ieelpošana var izraisīt centrālās nervu sistēmas traucējumus, galvassāpes, vājumu, līdzsvara traucējumus un vemšanu. Pie minimāla skābekļa daudzuma gaisā, iespējama bezsamaņa un letāli iznākumi.

Saskare ar ādu Kontakts ar koncentrētu gāzes strūklu var izraisīt ādas kairinājumu un atsevišķos gadījumos ādas apsaldējumu.

Saskare ar acīm Kontakts ar koncentrētu gāzes strūklu var izraisīt gļotādas kairinājumu un atsevišķos gadījumos arī gļotādas apsaldējumu.

Pirmās palīdzības pasākumi

Nokļūstot acīs Lēni izplatoties normālā atmosfēras spiedienā un temperatūrā, gāzei nav kaitīga iedarbība. Ja acīs nokļūst koncentrēta gāzes strūkļa, nekavējoties

skalot acis ar tīru ūdeni vairākas minūtes. Nekavējoties izsaukt medicīnisko palīdzību.

- Nokļūstot uz ādas** Lēni izplatoties normālā atmosfēras spiedienā un temperatūrā, gāzei nav kaitīga iedarbība. Ja uz ādas nokļūst koncentrēta gāzes strūkļa, tā var izraisīt apsaldējumus, nekavējoties skalot ādu ar lielu daudzumu tīra ūdens vairākas minūtes. Apsaldējuma gadījumā meklēt medicīnisko palīdzību.
- Ielpojot** Nogādāt cietušo svaigā gaisā. Ja elpošana apstājusies, veikt mākslīgo elpināšanu. Nekavējoties meklēt medicīnisko palīdzību.

IESPĒJAMĀS AVĀRIJAS PĀRVADES GĀZESVADĀ UN TĀ OBJEKTOS

Pārvides gāzesvados un to objektos ir iespējamās šādas avārijas:

- **Gāzes noplūde** - var rasties nehermētisku savienojumu rezultātā un to var konstatēt dzirdot izplūstošai gāzei raksturīgo šņācošo skaņu un/vai sajūtot gāzei raksturīgo specifisko smaržu. Var izveidoties sprādzienbīstama gāzes koncentrācijas zona. Šādā gadījumā pat jebkurš neliels enerģijas avots (piemēram, dzirkstele) šajā zonā var izraisīt sprādzienu.
- **Gāzesvada plīsums bez aizdegšanās** - var rasties neparedzētas mehāniskas iedarbības rezultātā vai nepareizi ekspluatējot gāzesvadu vai to objektus. Šādu avāriju pavada izplūstošai gāzei raksturīga šņācoša skaņa un var rasties arī neatgriezeniski bojājumi gāzesvadam, to objektiem un apkārtējai videi. Tāpat izveidojas sprādzienbīstama koncentrācijas zona, kur jebkurš neliels enerģijas avots (piemēram, dzirkstele) šajā zonā var izraisīt sprādzienu.
- **Gāzesvada plīsums ar aizdegšanos**. Ļoti reti, bet iespējams arī gāzesvada plīsums ar tūlītēju sekojošu sprādzienu un aizdegšanos, kā rezultātā dabasgāze izplūdis no visa vada šķērssgriezuma ar pilnu darba spiedienu un apkārtējai videi, ēkām, iekārtām tiks radīti neatgriezeniski zaudējumi. Konstatējot šādu avāriju, AS „Latvijas Gāze” nekavējoties atslēgs bojāto gāzesvada posmu, no cauruļvada izplūdis vai sadegs tajā atlikušais dabasgāzes daudzums un nekavējoties uzsāks avārijas likvidēšanas darbus.

IEDZĪVOTĀJU RĪCĪBA AVĀRIJAS GADĪJUMĀ

Dzirdot sprādzienu un dabasgāzes noplūdei ar lielu spiedienu raksturīgo šņācošo skaņu un/vai sajūtot dabasgāzes specifisko smaržu, kas liecina par augstu dabasgāzes koncentrāciju, nepieciešams nekavējoties veikt šādus pasākumus:

- Pārtraukt jebkuru saimniecisko un citu darbību, kā rezultātā var rasties dzirkstele, nelietot atklātu uguni, atvienot no tīkla visas elektroierīces, izslēgt automobiļu un mehānismu darbojošos dzinējus;
- Meklēt patvērumu tuvākajā ēkā. Ja tas nav iespējams, nekavējoties doties prom no bīstamās zonas perpendikulāri vēja virzienam (tā, lai vējš pūstu no sāniem);

Uzmanību! Gāzesvada sprādziena gadījumā ar sekojošu gāzes degšanu, apmēram, 600 m zonā būs liels siltumstarojums, tāpēc nekavējoties dodieties prom no šīs zonas vai netuvojieties tai.

- Ziņot par dabasgāzes noplūdi Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni **112**, nosaucot atrašanās vietu (adresi), dabasgāzes noplūdes iespējamo vietu, savu vārdu, uzvārdu un tālruņa numuru. Ja iespējams, pārliecinieties, ka apkārtējiem ir zināms par avāriju un vai ir skaidrs kā rīkoties.
- Uzturoties telpās (vēlams apakšējos stāvos), veikt aizsardzības pasākumus, lai nepieļautu dabasgāzes ieplūšanu telpā:
 - aiztaisīt durvis, logus, ventilācijas lūkas, dūmvadus;
 - noblīvēt spraugas logos, durvīs, ventilācijas lūkās ar ūdenī samērcētu audumu vai citu materiālu.

- Nelietot elektroslēdzus un aizsardzībai no dabasgāzes kaitīgās iedarbības lietot marles - vates apsējus, vairākkārt salocītus dvieļus, audumus vai citus gaisa caurlaidīgus materiālus, samērcējot tos ūdenī (ja ir apgrūtināta elpošana un nav pieejami minētie elpošanas ceļu aizsardzības materiāli - centieties aizturēt elpu un veikt īsas seklas ieelpas).
- Ieklausīties ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, policijas un AS „Latvijas Gāze” personāla sniegtajos paziņojumos pa skaļruņiem un izpildīt tos (lai brīdinātu iedzīvotājus par avāriju vai tās draudiem, tiks iedarbinātas trauksmes sirēnas).
- Sagatavoties iespējamai īslaicīgai pārvietošanai drošā attālumā no bīstamās zonas vai, īpašos gadījumos - evakuācijai, līdzi ņemot personu apliecinošus dokumentus, zāles, pirmās nepieciešamības preces, naudu u.c.
- Nepieciešamības gadījumā evakuāciju, pagaidu izmitināšanu, aprūpi un īpašumu apsardzi veiks atbildīgās institūcijas (attiecīgā pašvaldība, Valsts un pašvaldības policija, Nacionālie bruņotie spēki, Labklājības ministrijas iestādes) saskaņā ar teritoriālajiem civilās aizsardzības plāniem.
- Veselības stāvokļa pasliktināšanās gadījumā (galvassāpes, vājums, līdzsvara traucējumi un vemšana) vērsties tuvākajā medicīnas iestādē vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruņiem **112**, **113** vai **03**.
- Atstāt telpas tikai pēc atbildīgo valsts institūciju paziņojuma saņemšanas.

AS „Latvijas Gāze” ekspluatācijas iecirknis "Gāzes transports"